

Pelastuslaitoksen asemakaavamuutos, Kemijärvi: Luontotyyppi- ja kasvillisuus selvitys

Päiväys	3.11.2025
Laatija	Pauliina Wäli
Tarkastaja	Jaakko Kullberg
Projektinumero	12023629

3.11.2025

Sisällysluettelo

1	Johdanto	3
2	Selvitysalue	3
3	Menetelmät	4
4	Tulokset	5
	4.1 Puustoiset kuviot	6
	4.2 Joutomaa-alueet	9
	4.3 Huomionarvoinen lajisto ja vieraslajit	11
5	Johtopäätökset.....	11
6	Lähteet	11

3.11.2025

1 Johdanto

Kemijärven kaupungin alueella suunnitellaan asemakaavamuutosta, jonka tavoitteena on mahdollistaa pelastuslaitoksen toteuttaminen valitulle sijainnille Särkikankaan alueella. Kaavamuutoksen suunnittelua varten alueelle on tehty kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys, jonka tulokset esitetään tässä raportissa.

Maastokartoituksista ja raportin kirjoituksesta vastasi ympäristöasiantuntija biologi (FM) Pauliina Wäli Sitowise Oy:stä. Työ on tehty Kemijärven kaupungin toimeksiannosta.

2 Selvitysalue

Kuva 2.1 Selvitysalueen rajaus ja sijoittuminen Kemijärven kaupungin alueella (taustakartta ja ortokuva MML 2025).

3.11.2025

Selvitysalue sijaitsee Särkikankaan alueella Kemijoen länsipuolella (Kuva 2.1). Selvitysalue rajautuu pohjoispuolella Särkilammentien varren kerrostalojen piha-alueeseen ja eteläpuolella Aaponkadun tiealueeseen. Selvitysalueen länsipuolella on rakentamatonta joutomaata ja vanhaa metsittynyttä peltoa, ja itäpuolella aluetta rajaa Pelkosenniementie. Selvitysalueen koko on noin 2 hehtaaria.

Nykyisessä asemakaavassa alueella on asuinrakentamisen ja yleisten rakennusten korttelialuetta sekä katualuetta, mutta alue on nykytilassa rakentamaton. Alueen lounaislaita on ollut aikanaan viljelysmaata, ja alueen itäpäässä on sijainnut vielä 1970-luvulla useampi asuinkiinteistö, jotka on myöhemmin purettu. Vanhan asutuksen jäänteitä on paikoin havaittavissa vielä maastossa.

3 Menetelmät

Selvityksen lähtöaineistona on käytetty kartta- ja ilmakuvia sekä historiallisia ilmakuvia (MML 2025). Aiemmat lajihavainnot selvitysalueelta ja lähiympäristöstä tarkistettiin Suomen lajitietokeskuksen Laji.fi -palvelusta tilaamalla myös viranomaiskäyttöön tarkoitetut käyttöraajatut aineistot aineistopyynnöllä (aineisto pyydetty ja saatu 21.10.2025).

Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksen maastokartoitukset tehtiin 29.10.2025. Arvokkaina kohteina huomioitiin kasvillisuuden ja luontotyyppien osalta:

- Luonnonsuojelulain (9/2023) 64 ja 65 § mukaiset suojeltavat luontotyytit.
- Vesilain 2 luvun 11 § mukaiset suojeltavat vesiluontotyytit.
- Luontotyyppien uhanalaisuusluokituksen (2019) mukaiset uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyytit sekä lajien uhanalaisuusluokituksen mukaiset uhanalaiset ja silmälläpidettävät sekä alueellisesti uhanalaiset ja rauhoitetut lajit.
- Alueellisesti ja paikallisesti edustavat luontokohteet (mm. perinneympäristöjen luontotyytit, iäkästä puustoa sisältävät kohteet ja geologisesti arvokkaat muodostumat).
- Luontodirektiivin liitteen IV b kasvilajien esiintymispaikat.

Tunnistetut kohteet arvoitettiin luontoarvojen perusteella neliportaisella luokituksella (Mäkelä & Salo 2023). Kohteiden arvotuskriteereinä käytettiin kohteen lainsäädännön antamaa turvaa, edustavuutta, luonnontilaisuutta ja uhanalaisuutta sekä luontotyyppien muodostamaa kokonaisuutta. Kangasmetsien luontotyyppien edustavuuden määrittelyssä huomioitiin metsän metsänhoidollinen tila, lahoppuujatkumo, lahoppuun määrä sekä elävän puuston rakenne ja puulajisuhteet. Kuvion rajaamiseksi kangasmetsien uhanalaiseksi luontotyyppiksi kohteella on esiinnyttävä lahoppu(jatkumo), puuston tulee olla eri-ikäistä ja erirakenteista, kuvion

3.11.2025

luonnontilaisuuden tulee olla vähintään luonnontilainen-vähän heikentynyt ja edustavuuden vähintään kohtalainen-erinomainen.

Kemijärven Särkikangas sijoittuu pohjoisborealiselle kasvillisuusvyöhykkeelle. Metsäkasvillisuusvyöhykkeiden osalta Kemijärven alue kuuluu Perä-Pohjolan vyöhykkeelle (4b), ja soiden osalta Eteläisen Peräpohjolan aapasuovyöhykkeelle (4a). Luontotyyppien uhanalaisuuden ja lajien rauhoitusstatuksen tarkastelussa Kemijärvi kuuluu Pohjois-Suomen alueeseen.

Epävarmuustekijät

Selvityksen ajankohta oli poikkeuksellisen myöhäinen, ja kaikkia kasvilajeja ei ollut enää mahdollista löytää, tunnistaa tai määrittää lajitasolle. Syksy 2025 on kuitenkin ollut kohtalaisen lämmin, ja suuri osa kasvilajistosta oli tunnistetavissa. Luontotyyppien ja selvitysalueen luonnonarvojen yleistasoisen tunnistamisen kannalta selvitysajankohta on siitä syystä ollut vielä sovelias.

4 Tulokset

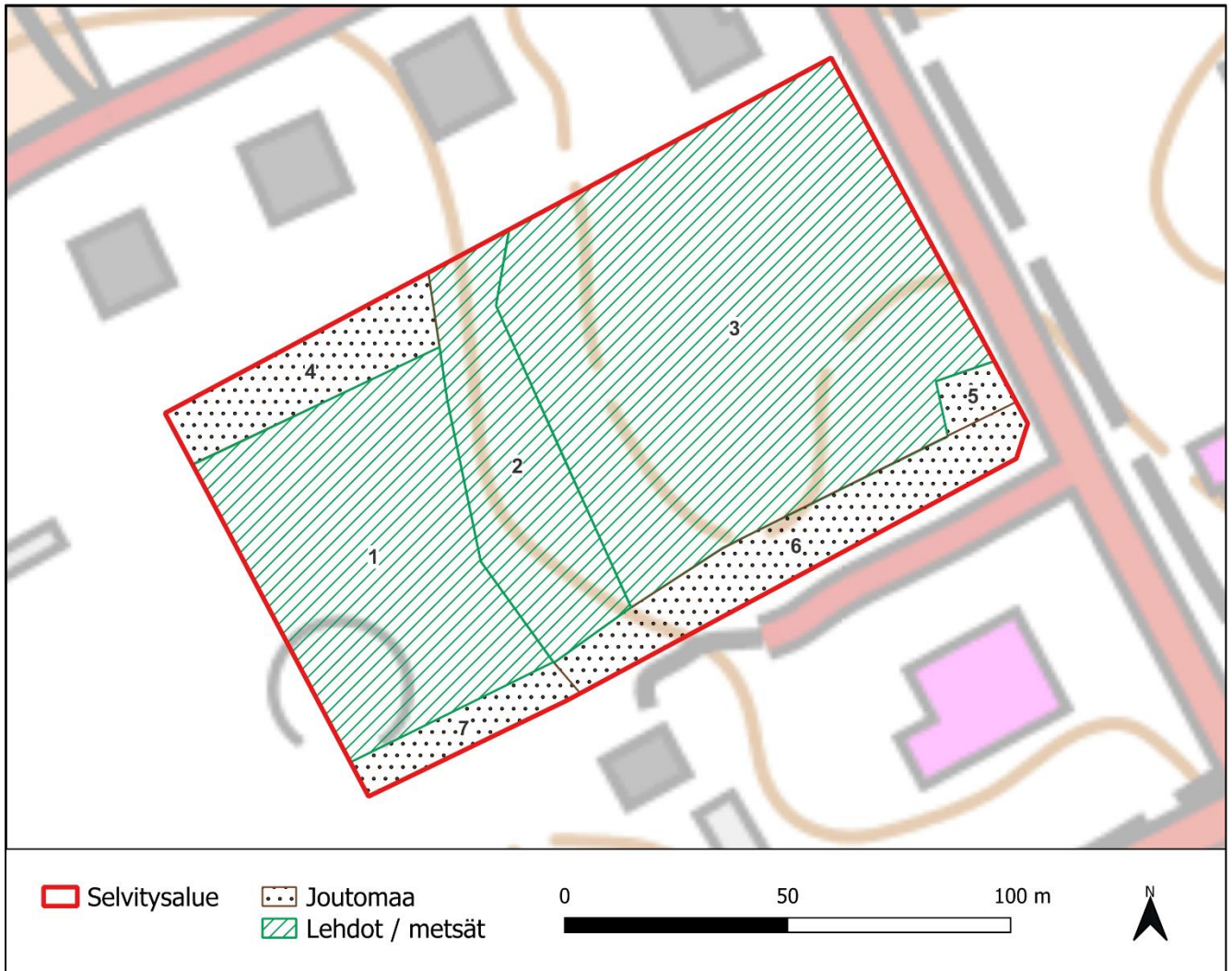
Selvityksessä ei rajattu varsinaisia luontotyyppejä eikä muita arvokkaiksi luettuja kohteita. Selvitysalueelle sijoittuu karkeasti rajattuna kahta kasvupaikkatyyppiä: joutomaata sekä puustoisia, metsämäisiä kuvioita (Kuva 4.2).

Kuva 4.1 Selvitysalue on vahvasti ihmisvaikutuksen alainen. Alueella on polkuverkosto ja eri-ikäistä jätettä ja roskaa.

3.11.2025

Kuva 4.2 Selvitysalueen kasvillisuuden karkeat rajaukset. Taustakartta MML 2025.

Lounaispäässä metsäinen kuvio on viljelysmaan metsityttyä syntynyttä luhtaista talousmetsää, ja koillispäässä metsikkö on vähitellen luonnontilaistuvaa vanhaa pihapiirialuetta. Koko aluetta leimaa voimakas ihmisvaikutus, ja puustoiselta alueelta voi rajata vain hyvin pieniä laikkuja luonnontilaisen kaltaista lähestyvää kangasmetsää. Maastossa on vanhan asutuksen jäänteitä, kuten rengaskaivo ja kivipenkereitä, ja eri aikakausilta kertynyttä jätettä ja roskaa. Metsäalueen läpi kulkee useita aktiivisessa käytössä olevia polkuja (Kuva 4.1).

4.1 Puustoiset kuviot

Alueen lounaispään metsikkö (kuvio 1, Kuva 4.3) on ollut vielä 50 vuotta sitten viljelyskäytössä ja vanhat sarkaojat tai niiden jäänteet ovat yhä paikoin havaittavissa. Ojia on myös uudistettu selvitysalueen reunoilla. Lounaispääty on sittemmin puustottunut, ja syntynyttä pajukkoa on harvennettu viime vuosina. Puusto on varsin tasaikäistä ja tilajakaumaltaan tasaista nuorta-

3.11.2025

varttunutta koivua. Joukossa on myös joitain mäntyjä ja aluskasvustossa yksittäisiä kuusia. Aivan lounaispäädyssä on muutama järeämpi haapa. Alue on soistunutta ja paikoin jopa luhtaista. Lounaislaidan ojan ympäristössä kasvaa mm. järvikortetta, kurjenjalkaa, kastikoita, nurmilauhaa, rönsyleinikkiä, talvikkeja, kultapiiskua. Myös keskempänä kuviota on vetisiä kohtia, joissa kasvaa paikoin mattona viitarahkasammalta, ja paikoin mm. kastikoita ja suursaroja. Ravinteisuutta alueella ilmentävät mm. okarahkasammal ja metsäalvejuuri. Koivikkokuviolla on myös maaperältään kuivempia laikkuja, joissa vallitsee puolukka ja korpikarhunsammal.

Kuva 4.3 Selvitysalueen lounaispään koivikko (kuvio 1), joka on syntynyt vanhan viljelysmaan metsittyessä. Kuvio on paikoin luhtainen.

Itää kohti rinne kohoaa ja luhtainen koivikko vaihtuu vähitellen lehtomaiseksi ja paikoin tuoreen kankaan kuviolaikuiksi (kuvio 2, Kuva 4.4). Alue on vanhaa pientalojen pihapiiriä, ja puustossa esiintyy joitakin iäkkäitä mäntyjä sekä koivua, raitaa, pihlajaa, haapaa ja pajuja. Vaihtumisvyöhykkeen kenttäkerros on rehevä, ja kasvillisuudessa esiintyy mm. metsäalvejuurta, vadelmaa, nokkosta ja puna-ailakkia. Polkuverkosto rajaa vaihtumisvyöhykettä ja länsipään mosaiikkimaista metsikköä (kuvio 3).

3.11.2025

Kuva 4.4 Rehevä vaihtumisvyöhyke luhtaisen koivikon ja kangasmetsämäisemmän alueen välissä (kuvio 2). Alue on vanhaa pihapiiriä.

Koillispään metsäalue (kuvio 3) on nykytilassa lehdon - lehtomaisen kankaan ja tuoreen kankaan sekä niiden välisten aukkojen mosaiikkia (Kuva 4.5). Alueella on joitakin vanhoja mäntyjä, sekä eri-ikäisiä koivuja, kuusia, raitoja sekä pajuja. Lahoavaa puuta on paikoin, ja lahottajalajistossa esiintyy mm. kantokääpä ja pöckelökääpä (Kuva 4.6). Vanhapuustoiset tuoreet kangasmaiset laikut ovat puolukkavaltaisia, ja lajistossa on myös mustikkaa, riidenliekoa, kevätpiippoa, metsälauhaa, pikkutalvikkia, kerros- ja seinäsammalta sekä kynsisammalia. Pensaskerroksessa on reuna-alueilla myös katajaa.

Entisen pihamaa-alueen aukkopaikoissa kasvaa osin lehtomaista ja osin kulttuurivaikutteista lajistoa, kuten vadelmaa, maitohorsmaa, huopaohdaketta, puna-ailakkia, koiranputkea, ukonputkea, aitovirnaa, hiirenvirnaa, metsäkurjenpolvea ja nurmitädykettä. Metsikössä esiintyy musta- ja punaherukkaa, ruusulajia ja vanhojen pihapiirien jäänteinä myös muun muassa lehtoakileijaa ja puistolemmikkiä. Rehevämmissä kohdissa myös lehtisammallajisto on runsas.

3.11.2025

Kuva 4.5 Lounaispään metsikkö (kuvio 3) on pääosin tuoreen ja lehtomaisen kangasmetsän ja piennar- ja kulttuurivaikutteista lajistoa kasvavien aukkojen mosaiikkia.

Kuva 4.6 Alueella on vanhempia puita ja myös jonkin verran lahoppuuta (kuvio 3).

4.2 Joutomaa-alueet

Metsäalueen laidoilla runsastuvat piennar- ja kulttuurivaikutteiset lajit, ja kaakkoiskulman joutomaakuviolla (kuvio 5) kasvaa mm. pietaryrttiä, niittyleinikkiä, niittypuntarpäätä ja nurmilauhaa.

Luoteislaidan kerrostalojen pihapiiriin rajautuva vyöhyke (kuvio 4, Kuva 4.7) on tiheäkasvustoista joutomaata. Maata on muokattu, ja alue on varsin rehevää. Lajistossa on mesiangervoa, vadelmaa, nokkosta, voikukkaa, puna-ailakkia, aitovirnaa, huopaohdaketta, niittyleinikkiä ja maahumalaa. Reuna-alueelle on kasattu paikoin myös puutarhajätettä. Haitallisia vieraslajeja ei kohteessa havaittu.

3.11.2025

Kuva 4.7 Selvitysalueen länsipään joutomaa-alueet. Vasemmalla kuvio 4, oikealla kuvio 7.

Alueen etelälaidalla on leveähkö nurmimainen, pääosin niitetty piennaralue (kuvio 6, Kuva 4.8). Lajistossa on mm. pelto-ohdaketta, siankärsämöä, ojakärsämöä, pietaryrttiä, pujoa, jauhosavikkaa, hevонhierakkaa, pihasauniota, lutukkaa, pohjanmerisauniota, hietalituruhoa, taskuruoholajia, keltakannusruhoa, puna-apilaa, heinätähtimöä, niittynätkelmää ja kyläkarhiaista.

Lounaislaidassa joutomaa-alueen kosteus ja rehevyys lisääntyvät (kuvio 7, Kuva 4.7), ja kuviota rajaa oja. Lajistossa on mm. suo-ohdaketta, maitohorsmaa, nurmihärkkiä, niittysuolaheinää, mesiangervoa, rönsyleinikkiä ja luhtamataraa, kalvaspiippoa, orvontädykettä, rantanenättiä, ketohanhikkia, peltohanhikkia, nurmiröllä ja nurmilauhaa.

Kuva 4.8 Selvitysalueen eteläreunan piennaralue (kuvio 6).

3.11.2025

4.3 Huomionarvoinen lajisto ja vieraslajit

Tässä selvityksessä ei havaittu huomionarvoisia putkilokasvilajeja eikä haitallisia vieraslajeja.

Lajitietokeskuksen tiedoissa selvitysalueelta tunnetaan yksi uhanalaisen kasvilajin havaintotieto vuodelta 1993. Kyseinen havainto sijoittuu kasvupaikan kuvaustietojen perusteella kuitenkin todellisuudessa etäälle selvitysalueesta, eikä kohteelta siten tunneta aikaisempia havaintoja huomionarvoisista lajeista.

Kemijärven kaupungin alueella tiedetään esiintyvän mm. perämerenketomarunaa (äärimmäisen uhanalainen) ja tataarikohokkia (silmälläpidettävä). Lajien kasvuympäristöt ovat tyypillisesti paahteisia ja hiekkaisia tai soraisia piennaralueita, jokitörmiiä tai esim. lastauspaikkoja. Tämän kartoituksen perusteella selvitysalueelta ei löydy lajeille erityisesti soveltuvaa paahteista kasvuympäristöä. Eteläreunan joutomaa-alueella (kuvio 6) esiintyy mm. hietalituruohoa, joka esiintyy osin samantyyppisillä kasvupaikoilla. Kuvion joutomaa on kuitenkin pääosin nurmimaista ja rehevämpää, eikä ole lajeille tyypillinen.

5 Johtopäätökset

Selvitysalue on voimakkaasti kulttuurivaikutteinen. Alueelta ei pystytty rajaamaan varsinaisia luontotyyppejä, ja metsäiset kuviot ovat uuselinympäristönä syntynyttä metsittynyttä peltoa ja vanhoja pihapiirejä. Ihmisvaikutus näkyy maastossa myös runsaana roskaisuutena.

Kohteesta ei löydetty huomionarvoista lajistoa eikä ympäristöstä tunnetuille huomionarvoisille lajeille optimaalisesti soveltuvia kasvupaikkoja.

Kohteen luontoarvot ovat pitkälti metsäisen alueen ikääntyneessä puustossa. Varttuneet haavat ja lahoavat puut tarjoavat elinympäristöjä epifyyttilajeille ja myös hyönteis- ja lintulajistolle. Koska selvitysalueen kasvillisuus on sekoitus monien erilaisten kasvupaikkatyyppien lajistoa, kasvilajisto on kohteessa suhteellisen monimuotoista.

Selvityksen perusteella alueelle ei ole tarpeen antaa erityisiä maankäyttösuosituksia.

6 Lähteet

Finlex-verkkosivu. Luettu 3.10.2025. <https://www.finlex.fi/fi/>

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. ja Liukko, U-M. 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. ISBN: 978-952-11-4974-0.

3.11.2025

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.) 2018. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018: Luontotyyppien punainen kirja. Osa 2: Luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristö 5/2018. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. ISBN:978-952-11-4819-4.

Maanmittauslaitos 2025. Karttakuvat ja rasteriaineistot.

<https://asiointi.maanmittauslaitos.fi/karttapaikka/tiedostopalvelu>

Mäkelä, K. & Salo, P. 2023 Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi: Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle – 2. korjattu painos. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 43/2023. ISBN: 978-952-11-5640-3

Suomen lajitietokeskus 2025. Laji- ja uhanalaisuustiedot. Haun tunniste: <http://tun.fi/HBF.112237>

Vieraslajit.fi-verkkosivu. Luettu 28.10.2025. <https://vieraslajit.fi/>

